

# System zarządzania jakością terenów zdegradowanych

**Powierzchnia terenów zdegradowanych w Polsce wynosi ponad 8 000 km<sup>2</sup>, a zagrożonych degradacją przemysłową prawie 39 500 km<sup>2</sup>. Substancje chemiczne o dużej mobilności stwarzają największe zagrożenie dla użytkowników tych terenów i terenów sąsiednich. Przyczyniają się również do pogorszenia jakości wód i powietrza. W systemie zarządzania terenami zdegradowanymi zaproponowanym przez Instytut Ekologii Terenów Uprzemysłowionych w Katowicach ocena ryzyka zdrowotnego stanowi podstawę wyznaczania zadań rekultywacyjnych.**

W dniu 18 października 2005 r. w Sali Marmurowej Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego przedstawiciele 30 gmin i powiatów, na obszarze których występuje duża degradacja powierzchni ziemi na skutek działalności gospodarczej, zapoznali się z opracowaną przez Instytut Ekologii Terenów Uprzemysłowionych, w ramach Programu Wieloletniego „Środowisko a Zdrowie” propozycją systemu zarządzania terenami zdegradowanymi.

Przyjęty w 2004 roku Program Rządowy dla Terenów Poprzemysłowych zakłada, że cały system rekultywacji oraz ponownego zagospodarowania terenów zdegradowanych w wyniku działalności gospodarczej dla ich bezpiecznego i funkcjonalnego wykorzystania oparty zostanie o zasady zrównoważonego rozwoju. Założono, że nadrzędnym kryterium uznawania terenu za wymagający rekultywacji będzie wartość wskaźnika ryzyka zdrowotnego ze względu na związki, jakie występują pomiędzy działalnością gospodarczą i degradacją powierzchni ziemi a zdrowiem człowieka.

Proponowane rozwiązanie zakłada, że rekultywacją obejmowane będą tereny, na których poziom ryzyka zdrowotnego mierzonego indeksem ryzyka i indeksem zagrożenia jest wyższy od wartości normowanej. Proces zarządzania ryzykiem obejmuje trzy podstawowe etapy:

- rozpoznanie ryzyka zanieczyszczenia,
- potwierdzenie występowania ryzyka poprzez porównanie z normami krajowymi i wstępne obliczenie wartości ryzyka oraz wstępne wyznaczenie zakresu rekultywacji i terminów rekultywacji,
- szczegółową analizę i ocenę ryzyka zdrowotnego połączoną z ustaleniem standardów lokalnych i negocjacjami z władającym terenem.

Następnie na tej podstawie opracowane będą projekty rekultywacji wraz z planem monitorowania osiągniętych rezultatów. System zakłada, że pomoc ze środków publicznych realizowana będzie przez opracowanie programów rekultywacji stanowiących element programów ochrony środowiska i stworzenie projektów (wniosków) do funduszy publicznych (np. ZPORR).

Zaproponowany przez IETU system wpisuje się w ogólną koncepcję ochrony powierzchni nakreśloną w dokumentach strategicznych Unii Europejskiej, a także bazuje na rozwiązaniach stosowanych w USA i krajach Europy zachodniej. Wprowadzenie do zarządzania zasady minimalizacji ryzyka zdrowotnego wymaga nowelizacji ustawy „Prawo ochrony środowiska”.

W trakcie seminarium odbyła się dyskusja na temat zaprezentowanych procedur i zasad postępowania, a przekazane przez uczestników opinie przedstawione zostaną Ministrowi Środowiska w formie wniosków.

*Wanda Jarosz, Rzecznik Prasowy IETU*

*Dodatkowe informacje: Instytut Ekologii Terenów Uprzemysłowionych,  
Zespół Informacji, Promocji i Szkoleń, tel.: (32) 254-60-31 wew. 136, 280,  
e-mail: [środowisko.a.zdrowie@ietu.katowice.pl](mailto:środowisko.a.zdrowie@ietu.katowice.pl)*

*Więcej informacji o Programie Wieloletnim „Środowisko a Zdrowie”:  
<http://www.ietu.katowice.pl/wpr>*